

**BIOLOGIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROS DALIES
KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Kandidatas atsakymus į klausimus gali suformuluoti savais žodžiais. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

I DALIS

Kl. nr.	Teisingas atsakymas
1	Prieširdžių
2	Tiroksinas
3	Progesterono
4	Pilkajam ruoniui
5	Dviskilčių / magnolijainių
6	Sporofitas
7	Karniena / rėtinais indais
8	D, C, A, B
9	Rudimentai / rudimentiniai organai
10	Gorila ir šimpanzė
11	Kryptingoji (atranka)
12	Domenas, karalystė
13	Karlas Linėjus
14	Žiauniniai plyšiai
15	Skaidymas / amonifikacija

II DALIS

1 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
1.1	<i>A organas</i> – kasa. (1 taškas) <i>B organas</i> – dvylikapirštė žarna / plonoji žarna. (1 taškas)	2	
1.2	<i>Fermentas</i> – lipazė. <i>Substratas</i> – riebalai. <i>Produktas</i> – glicerolis ir riebalų rūgštys.	2	2 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai. 1 taškas skiriamas, kai pateikti du teisingi atsakymai. 0 taškų skiriama, kai pateiktas 1 teisingas atsakymas.
1.3.1		1	Kepenys arba tulžies pūslė sujungti su B organu.
1.3.2	Kepenys gamina tulžį / tulžies pūslė kaupia ir išskiria tulžį. (1 taškas) Tulžis emulguoja riebalus / padidina riebalų paviršiaus plotą, todėl riebalai yra geriau virškinami / efektyviau susidaro fermento ir substrato kompleksas / tulžis neutralizuoja skrandžio rūgštį / sudaro tinkamą pH fermentui lipazei. (1 taškas)	2	
Iš viso			7

2 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
2.1	Viruso RNR patenka į ląsteles. (1 taškas) Ląstelėje sintetinami viruso baltymai ir nukleorūgštys / RNR. (1 taškas) Susijungus viruso baltymams ir nukleorūgštims / RNR, susidaro nauji virusai. (1 taškas) <i>Ir kiti teisingi atsakymai.</i>	3	
2.2.1	Dirbtinis aktyvus / aktyvus.	1	
2.2.2	<i>T limfocitai</i> – atpažįsta antigenus. / Naikina virusų pažeistas ląsteles. / Aktyvina B limfocitus, kad šie gamintų daugiau antikūnų. (1 taškas) <i>B limfocitai</i> – atpažįsta antigenus. / B limfocitai / plazminiai B limfocitai gamina antikūnus. / Atsimena antigeną. / Kraujyje lieka B atminties ląstelės. (1 taškas)	2	
2.3	Persirgus erkinio encefalitu.	1	
Iš viso			7

3 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
3.1	Laiko trukmė nuo signalo (dirgiklio) pradžios iki žmogaus organizmo atsako į signalą.	1	
3.2	<i>Atmerktomis akimis</i> – fotoreceptoriai. <i>Užmerktomis akimis</i> – mechanoreceptoriai.	1	
3.3	Suskaičiavus vidurkius, gaunami patikimi rezultatai.	1	
3.4	Reakcijos laikas užmerktomis akimis trumpesnis. / Klausos reakcijos laikas trumpesnis. / Reakcijos laikas atmerktomis akimis ilgesnis. / Regos reakcijos laikas ilgesnis.	1	
3.5	Receptorių, juntamasis neuronas, centrinė nervų sistema / įterptinis neuronas, judinamasis neuronas, efektorius / raumuo.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai eilės tvarka pateiktos trys teisingos dalys. <i>2 taškai</i> skiriami, kai eilės tvarka pateiktos penkios teisingos dalys.
Iš viso			6

4 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
4.1	Plunksnos.	1	
4.2.1	<i>Krūtinkaulis</i> turi didelę plokščią keterą / plokščią kaulo išaugą, prie kurios prisitvirtina sparnus valdantieji raumenys / krūtinės raumenys, valdantys sparnų pakėlimą ir nuleidimą. (1 taškas) <i>Pastaibis</i> paukščiams padeda lengviau atsispirti nuo žemės skrydžiui / padeda skrendant lengviau nusileisti / pakylant skrydžiui ir nusileidžiant, amortizuoja kūno judesius. (1 taškas)	2	
4.2.2	Lengvi tuščiaviduriai kaulai / tuščiavidurių kaulų ertmėse nėra kaulų čiulpų, todėl jie yra lengvi / nejudamai suaugę dubens kaulai / raktikauliai suaugę į šakutę. <i>Ir kiti teisingi atsakymai.</i>	1	
4.3.1	Įkvėpimo metu oras juda trachėja ir bronchais į plaučius ir apatinius oro maišus, o iš plaučių oras, kuriame mažai deguonies, juda į viršutinius oro maišus. (1 taškas) Iškvėpimo metu oras su deguonimi juda iš apatinių oro maišų per plaučius į išorę. (1 taškas) Dujų apykaita plaučiuose vyksta du kartus įkvėpimo ir iškvėpimo metu. (1 taškas)	3	
4.3.2	Judėjimui sunaudoja daugiau energijos / greitesnė medžiagų apykaita / aukštesnė kūno temperatūra / didesniai kiekiui energijos atpalaiduoti reikia daugiau deguonies / reikia greitai pašalinti CO ₂ . <i>Ir kiti teisingi atsakymai.</i>	2	1 taškas skiriamas, kai nurodyta viena teisinga priežastis. 2 taškai skiriami, kai nurodytos dvi teisingos priežastys.
4.4	Homologinės struktūros.	1	
		Iš viso	10

5 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
5.1	Nelytiniu būdu / vegetatyviškai / svogūnais.	1	
5.2	Augalai greičiau užauga / padauginami. (1 taškas) Dauginimuisi reikalingas vienas augalas. (1 taškas) Augalai yra identiški motininiam augalui, išlaikomos gerosios veislės savybės. (1 taškas)	2	2 taškai skiriami, kai teisingai nurodyti du nelytinio dauginimosi privalumai.
5.3.1	Vanduo	1	
5.3.2	Giberelinai aktyvina fermentų sintezę. (1 taškas) Vanduo naudojamas polisacharidų / krakmolo hidrolizės reakcijose. (1 taškas)	2	1 taškas skiriamas už paaiškintą giberelinų svarbą ir 1 taškas – už vandens.
		Iš viso	6

6 klausimas

Kl. nr.	Teisingas atsakymas	Taškai	Pastabos
6.1	<p>Abiejų šeimų populiacijos padidėjo. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Abiejose šeimose atsirado po naują rūšį. / Padidėjo rūšių skaičius. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Abiejose šeimose buvo rūšių, kurių populiacijos sumažėjo. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Devynbalsinių šeimos populiacijos išaugo labiau. <i>(1 taškas)</i></p>	2	Tinka ir kiti teisingi atsakymai.
6.2	<p>Suskaičiuoti individai. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Individų skaičius padalytas iš teritorijos ploto / 0,757 km². <i>(1 taškas)</i></p>	2	
6.3	<p>Nebuvo pakankamai maisto. / Maitinasi paukščiais, kurių buvo per mažai.</p> <p>Prieš iškertant mišką, negyveno toje teritorijoje.</p>	1	Tinka ir kiti teisingi atsakymai.
6.4	<p>Padidėjus sketsakalių populiacijai, sumažės maisto / padidės konkurencija / atsiras parazitų / ligų. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Todėl padidės sketsakalių mirtingumas / populiacijos augimas sulėtės. <i>(1 taškas)</i></p>	2	
6.5	<p>Nustatomas miško kirtimo poveikis bendrijoms. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Leidžia prognozuoti bendrijų kaitą. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Padedą priimti sprendimus dėl taikomų apsaugos priemonių. <i>(1 taškas)</i></p> <p>Padedą įvertinti rūšių populiacijos dydžius / poreikį taikyti rūšių apsaugos priemones. <i>(1 taškas)</i></p>	2	Tinka ir kiti teisingi argumentai.
Iš viso			9